

זהו הנוסח של שאלון המין והרכילות של משרד החינוך, שאותו נצטוו המפקחים למלא כדי לפתוח תיק לכל מורה דתי

מדלשינו

עם כימה

האם מקפיד המורה הדתי לשמור על טהרת-המושפחה או שהוא, חס ושלום, שוכב עם אשתו בימי נידתה? האם הוא מתפלל מדי יום כימו, או שמא הוא יוצא ידי חובתו הקדושה רק בימי שבת? האם הוא עושה צדקה, כפי שהורה הקדוש-ברוך-הוא, או שהוא משחית דבי רים לריק ועוסק ברכילות? האם הוא מתנזר ממשירי-התועבה המתקרא מזוויה, או שהוא חוטא ומציץ מדי פעם ופעם במירקע הכסוף? בימי חול או, לא עלינו, בשבת קודש?

שרי-החינוך הנכבדי, זכרון מר, זכה במה שלא זכו קודמיו בתפקיד: להנהיג שיטת בילוש אישית אחרי כל מורה ומורה המועסק באחד ממספרות החינוך הממלכתיות במדינת-ישראל. השאלון האישי, שדבר קיומו נודע בציבור רק בשבועיים האחרונים, נועד לבדוק בציניות של כל מורה דתי. לבדוק תרתי משמע: לבדוק כל פרט ופרט בחייו הפרטיים, ולבדוק גם אם הוא לובש ציניות, משוטט כמשמעו. בתום הבדיקה מועבר השאלון אל התיק-האישי של המורה.

נראה שסקר מעין זה אי-אפשר לערוך אלא מתוך גישה של כנות. נקבל מידע לא כדרכי בילוש ולא מתוך רצון לחפש חטאים. אך מאידך נדע, שכשם שאין אנו רואים כל פגם מוסרי בכך, שאנו חוקרים ודורשים אם המורה הוא בעל כישורי אישיות, כדי לקיים מערכת יחסים חינוכית עם תלמידים, כך אין כל פגם מוסרי אם אנו חוקרים ודורשים, אם המורה הוא בעל כישורי אישיות כדי לתנך את תל-מידיו לתורה וליראה.

בעניין זה אין אנו מקבלים את הטענה, שדת היא עניין פרטי, ולכן אין לנו זכות "לחטט בנשמתו של הזולת". אין אנו מדברים על "זולת" סתם, כי אם על זולת שנבחר לתפקידו, בעיקר כיוון שהוא מביא עמו אישיות דתית. כי זו התכונה הנדרשת ביותר לחינוך הדתי. במיקרה זה אין עמי-דתו הדתית עניינו הפרטי.

ובנסילתידיים. בצד זוגות מורים שהקימו בתים יהודיים לתפארת, בתים שאור תורה זורת בהם, אתה מוצא מורות שבעליהן גלויירדאש, אינם מניחים תפלין ואפילו מחללים שבת בפרהסייה. הקיטוב גדל ו-הולך, חלק מן המורים משתפר והולך, וחלק — לא. אלא שאנו מסוגלים מן הר-אור המתרבה, ואיננו משגיחים בחושך הר-מכביר.

יחליט כל מפקח לעצמו, מה הדרכים שבהן יאסוף את המידע. יחליט אם יסי-תפק בשיחה עם המנהל או עם המורים עצמם, אם יהיה צורך בשיחה אישית עם כל אחד ואחד, או שיהיו מיקרים שאין צורך לשאול עליהם איש, ובלבד שהכל ייעשה מתוך כבוד למורים, ולא מתוך עמדת עליונות והפגנת השדגנות. עד כאן דברי המנהל.

על המסילה העולה למעלה

אך לא התדמית הציבורית מעסיקה את המנהל. יש לו סיבות אחרות. המחיבות בילוש. כתב המנהל: אנו חייבים בעירנות לעניין זה בראש ובראשונה בגלל אחר-יותנו לחינוך הדתי של ילדי ישראל, שי נמסרו לנו בפקידון. זו חובה שקיבלנו על עצמנו כלפי ההורים, ובעיקר חובתנו כלפי שמיא, לגדל את הדור הבא של עובדי ה'. בהתייעצות עם חברים שונים עלה, שיש צורך בחידוש העירנות, וגם שישנו צורך ניכר בדיעת התמנהגה האמיתית. לכן יש צורך בעריכת סקר על המצב, סקר שי בעיקבותיו תבואנה, כמובן, פעולות נוס-פות בשני כיוונים:

ומה יקרה אם ייצאו מורים, שסילדו משיטת הבילוש הנו, ויסרבו לעקוב ול-הלשין על חבריהם? גם על כך יש לפקיד-המדינה הבכיר במ לומר ומה להציע:

"יהיו בוודאי גם מיקרים שבהם ניתקל בהתרה של מורים, שאכן יטענו, שאנו פולשים לתחום לא לנו, ושאין זה הוגן לשאול שאלות כאלו. גהיה הוגנים וכנים כלפיהם, נסביר להם שאין לנו כל חשד ודעה-קדומה כלפיהם, ושכבודם האישי שמור עמנו. אך מאידך נסביר להם, שה-בירור הוא חובתנו לתפקידנו ולמצפוננו. ויהיו בוודאי גם מיקרים, ובכל ציבור גדול הכולל אלפים רבים אין להימנע מכך, של אינשי דלא מעלי, שינסו להערים ו-הסתיר אמיתות לאינעומות. אף במיקרים כאלו עלינו להישאר מחנכים ולא להגיב ברוגז, עלבון או תוקפנות. מאידך, אל לנו להירתע, ובתקיפות עלינו לקבל בדרך גלויה והוגנת את המידע הנדרש.

(א) עזרה למורים בהעלאת רמתם ה-דתית, בין של אלו שמצבם שפיר וברצונם להמשיך ולעלות, ובין של אלו האחרים, שהם בבחינת, תינוקות שנישבו, שעלי-ידי אהבת ישראל, יחד עם העידוד שניתן להם ללבות את הניצוץ שבליבם, יעלו על המסילה העולה למעלה.

(ב) יתגלו, כמובן, גם מיקרים שלא תהיה ברירה אלא לנקוט צעדים חריפים — עד כדי הוצאה מן השורות.

בכל מיקרה עלינו לגייס את נכונותם של חברינו המורים. איני מתכוון רק ל-גופים הממוסדים שלהם, אלא לכל חדר-המורים בכל בתי-הספר, ולכל קבוצת גני-נות בכל איזור. על-ידי דרכים חינוכיות נטפח בנו ובמורינו אווירה חברתית של התעלות רוחנית, שתביא לצמאון רוחני לדבר ה', להעמקת האמונה, ללימוד תורה, לבדוק בקיום מצוות, ובמיקרים מסויי-מים תביא גם לכך שאנשים יהיו מודעים למצבם, עד כדי כך שיבינו, שאין זה הוגן שימשיכו לעבוד במוסד חינוך דתי.

ירשום כל מפקח את הסקר באיזורו בי-שלושה העתקים: האחד לעצמו, השני ל-מנהל החינוך הממלכתי-דתי, והשלישי יש-לח למפקח הארצי שלו (לגנייה-ילדים או לחינוך היסודי או לחינוך העל-יסודי).

את הסקר נבקש לסיים ולשלוח עד פסח, אולם נבקש שכל דף-סקר שהושלם יישלח לחוד, מבלי שהמפקח יחכה עד שישלים את כל הסקר.

הוא מסיים את ההוראות שלו בהבעת תיקוה, ש-כולנו נבין את חשיבות הסקר, ובעיקר את חשיבות הצורך בעירנות לנו-רם, ובנקיטת פעולות חיוביות להעלאת רמתם הדתית של מורינו, וכי הפעולה תי-עשה בדייקנות ובצורה נאותה.

על החתום: א. רון, מנהל האגף לחינוך הדתי במשרד החינוך והתרבות.

Handwritten notes and signatures in Hebrew, including names like 'אוריאל' and 'אוריאל'.